

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/43/2006

POLACY O SONDAŻACH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

Po ostatnich wyborach parlamentarnych, kiedy zwycięzcą okazała się partia, która nie przodowała w przedwyborczych sondażach, w ogniu krytyki znalazły się same sondaże i realizujące je firmy. Niektórzy politycy, a za nimi niektóre media potraktowały badania sondażowe wręcz na równi z wróżeniem z fusów lub też twierdziły, że ośrodki badawcze manipulowały wynikami. Z kolei realizatorzy badań zwracali uwagę, że politycy i dziennikarze nie mają podstawowej wiedzy, a co za tym idzie umiejętności interpretacji wyników badań sondażowych. Podkreślano, że odpowiedzi respondentów udzielane w sondażach nie są tym samym co decyzje wyborców podejmowane przy urnie, dlatego - pomijając nawet aspekty statystyczne - wyniki badań niebędących prognozą wyborczą nie tylko w Polsce odbiegają zwykle, z różnych względów, od wyników wyborów (m.in. dlatego, że wyborcy niektórych partii częściej niż innych nie zdradzają w sondażach swych rzeczywistych zapatrywań). Mówiono także o różnicach wynikających z różnych terminów realizacji badań podczas dynamicznie zmieniającej się sytuacji w trakcie kampanii wyborczej. Tak czy inaczej, ostatnie wybory mogły wpłynąć na stosunek Polaków do sondaży oraz oceny ich roli w życiu politycznym i społecznym. Dlatego też po dwuletniej przerwie ponownie zapytaliśmy¹ ankietowanych, jak oceniają sondaże, a także - jakie znaczenie mają ich wyniki. Prosiłiśmy też, by określili swoje zainteresowanie rezultatami badań.

ZAINTERESOWANIE WYNIKAMI BADAŃ OPINII PUBLICZNEJ

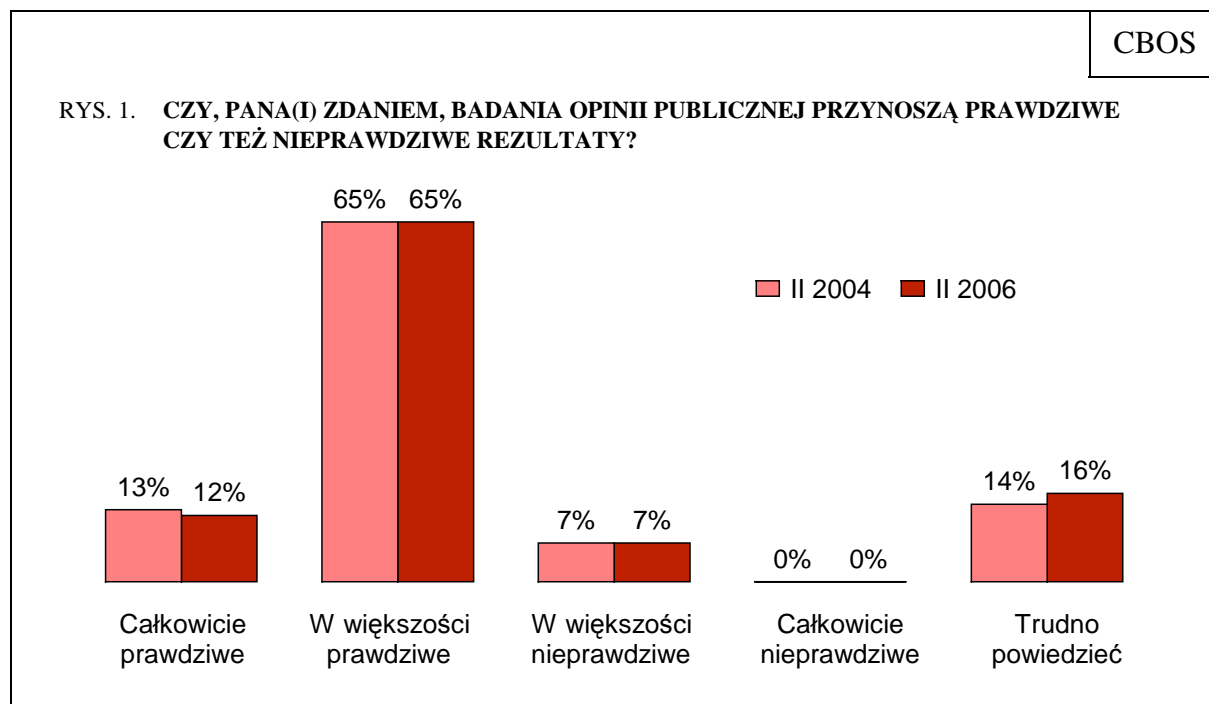
Na podstawie deklaracji ankietowanych można stwierdzić, że Polacy nadal interesują się badaniami opinii publicznej. Większość (70%) jest zainteresowana publikowanymi w mediach wynikami badań sondażowych, co czwarty zaś (24%) twierdzi, że wyniki te go nie interesują. W ciągu ostatnich dwóch lat deklarowany poziom zainteresowania sondażami się nie zmienił.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (189) zrealizowano w dniach 3-6 lutego 2006 roku na liczącej 1011 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy interesują Pana(ią) wyniki sondaży prowadzonych przez ośrodki badania opinii publicznej?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VI 1993	III 1999	II 2004	II 2006
	w procentach			
Tak	65	65	70	70
Nie	32	30	25	24
Trudno powiedzieć	3	5	5	6

Opinia publiczna z ufnością odnosi się do wyników badań sondażowych. Zdecydowana większość ankietowanych (77%) ocenia, że uzyskiwane wyniki są rzetelne, stosunkowo nieliczni (7%) mają przeciwne zdanie. Co szósty respondent (16%) nie ma wyrobionej opinii na ten temat. Także w tym zakresie poglądy Polaków niemal się nie zmieniły w ciągu ostatnich dwóch lat.

Zainteresowanie badaniami opinii publicznej wiąże się z zaufaniem do ich wyników. Respondenci śledzący rezultaty sondaży uważają je za prawdziwe nieco częściej niż ci, którzy się nimi nie interesują. Nawet jednak wśród osób nieinteresujących się sondażami ponad połowa (59%) uznaje je za godne zaufania.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, badania opinii publicznej przynoszą prawdziwe czy też nieprawdziwe rezultaty?	Czy interesują Pana(ia) wyniki sondaży?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Całkowicie prawdziwe	14	7
W większości prawdziwe	70	52
Nieprawdziwe	6	11
Trudno powiedzieć	10	29

W ubiegłej dekadzie badania opinii publicznej w Polsce bardzo dynamicznie się rozwijały. Od roku 1999 do 2004 o 6 punktów procentowych wzrosła liczba osób, które deklarowały, że miały bezpośredni kontakt z badaniami sondażowymi. Natomiast obecne deklaracje tylko minimalnie odbiegają od tych sprzed dwóch lat. Można zatem sądzić, że dynamika tego rozwoju nieco wyhamowała. Ponad połowa ankietowanych (53%) twierdzi, że o badaniach sondażowych i ich wynikach dowiadywała się z mediów, jedna czwarta zaś (24%) nie słyszała o nich nigdy.

Tabela 3

Czy już kiedyś wcześniej miał(a) Pan(i) kontakt z takim badaniem jak dzisiejsze?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	V 1999	II 2004	II 2006
	w procentach		
Tak, brałem(a)m udział w takim sondażu i odpowiadałem(a)m na pytania w takiej rozmowie	11	17	18
Tak, ktoś z mojej rodziny, znajomych, sąsiadów brał udział w takiej rozmowie	8	5	5
Nie, ale słyszałem(a)m w radiu, TV lub czytałem(a)m w gazetach o takich badaniach i ich wynikach	52	55	53
Nie, nigdy wcześniej nie słyszałem(a)m o takich badaniach	28	22	24
Trudno powiedzieć	1	1	1

OCENA PRZYDATNOŚCI BADAŃ SONDAŻOWYCH

Zdaniem ankietowanych badania opinii społecznej mają znaczenie przede wszystkim dla celów poznawczych i naukowych, ważne są także dla rządzących, natomiast mniej się liczą dla zwykłych ludzi.

Niemal co drugi respondent (47%) jest zdania, że wyniki badań opinii publicznej są bardzo przydatne dla naukowców, dalsze 40% uważa, że są użyteczne w średnim stopniu.

Nieliczni respondenci (4%) oceniają ich przydatność jako niewielką lub żadną, a co jedenasty (9%) nie potrafi się wypowiedzieć na ten temat.

Zdaniem opinii publicznej, sondaże przydają się też politykom. Dwie piąte badanych (40%) uważa, iż dla osób sprawujących władzę są one bardzo użyteczne, niemal tyle samo (39%) - że są przydatne w średnim stopniu. Tylko 12% ankietowanych jest zdania, że dla rządzących wyniki badań są mało przydatne lub zupełnie bezużyteczne.

Opinie na temat przydatności sondaży dla przeciętnych obywateli są mniej jednoznaczne. Stosunkowo nieliczni (15%) uważają, że rezultaty badań bardzo im się przydają, a blisko połowa (46%) określa tę przydatność jako średnią. Co piąty respondent (21%) jest zdania, że przeciętni obywatele robią niewielki użytek z publikowanych wyników sondaży, a co jedenasty (9%) - że żadnego.

Tabela 4

Jak Pan(i) sądzi, w jakim stopniu wyniki sondaży są przydatne:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	X 1993	III 1999	II 2004	II 2006
	w procentach			
dla ludzi nauki badających nasze społeczeństwo				
W wysokim stopniu	35	60	49	47
W średnim stopniu	48	29	36	40
W niskim stopniu	4	3	4	3
W ogóle nie są przydatne	1	0	2	1
Trudno powiedzieć	11	8	9	9
dla rządzących, sprawujących władzę				
W wysokim stopniu	33	41	38	40
W średnim stopniu	39	28	31	39
W niskim stopniu	10	14	12	9
W ogóle nie są przydatne	7	9	8	3
Trudno powiedzieć	12	9	11	9
dla przeciętnych obywateli				
W wysokim stopniu	9	10	12	15
W średnim stopniu	32	40	38	46
W niskim stopniu	24	30	23	21
W ogóle nie są przydatne	22	11	17	9
Trudno powiedzieć	13	9	10	9

W porównaniu z rokiem 2004 nieco poprawiła się ocena przydatności sondaży dla przeciętnych obywateli. Widać to jeszcze wyraźniej z dłuższej perspektywy - rośnie liczba Polaków, którzy uważają sondaże za pożyteczne w wysokim lub średnim stopniu, maleje natomiast liczba sądzących, że są one zupełnie bezużyteczne dla zwykłych ludzi.

WYKORZYSTYWANIE REZULTATÓW BADAŃ PRZEZ WŁADZE

Polacy w większości opowiadają się za tym, aby opinie wyrażane w sondażach miały decydujące znaczenie przy podejmowaniu decyzji politycznych. Ponad połowa badanych (55%) uważa, że wyniki badań opinii publicznej powinny obligować władze do uwzględniania postulatów obywateli w danej kwestii społecznej. Zdaniem wyraźnie mniejszej liczebnie grupy (33%) władze powinny brać pod uwagę wyniki badań sondażowych przy podejmowaniu decyzji, ale niekoniecznie się do nich stosować. Nieliczni (4%) pozostają sceptyczni co do wyników badań opinii publicznej i decyzji podejmowanych pod ich wpływem - uważają, że respondenci nie mogą wiedzieć, co jest najlepsze dla kraju, a wobec tego decyzje muszą samodzielnie podejmować kompetentne władze.

Tabela 5

W jaki sposób, Pana(i) zdaniem, rząd, parlament i inne władze powinny korzystać z wyników badań opinii publicznej?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	II 2004	II 2006
	w procentach	
Wyniki badań opinii publicznej powinny być zobowiązujące dla władz, jeżeli obywatele mówią, czego chcą w danej kwestii społecznej	56	55
Władze powinny brać pod uwagę wyniki badań opinii publicznej, ale niekoniecznie się do nich stosować	29	33
Badani nie mogą wiedzieć, co jest najlepsze dla kraju, decyzje muszą samodzielnie podejmować kompetentne władze	6	4
Trudno powiedzieć	9	8

Aby zrekonstruować poglądy Polaków na temat sondaży, przedstawiliśmy im listę stwierdzeń pojawiających się w dyskusjach dotyczących badań opinii publicznej. W każdym przypadku respondenci ustosunkowywali się do stwierdzenia zgadzając się z nim lub je odrzucając.

Na podstawie odpowiedzi ankietowanych można stwierdzić, że Polacy generalnie nie postępują sondażami, tak jak czynią to niektórzy politycy. Co więcej, uznają je za niezbędne w systemie demokratycznym narzędzie komunikacji między rządzącymi, a szerzej - całą klasą polityczną, i obywatelami. Powszechnie akceptowana jest opinia, że sondaże dają okazję zwykłym ludziom, by mogli powiedzieć, co myślą o różnych sprawach (92%). Polacy są przekonani, że rządzący powinni czerpać wiedzę o poglądach społecznych właśnie z sondaży, ponieważ jest ona konieczna, by podejmować decyzje dobre dla społeczeństwa (90%), a ponadto - że sondaże pozwalają politykom zorientować się w opiniach społeczeństwa

na różne tematy (86%). Jednocześnie niemal powszechnie podzielana jest teza, że politycy za mało przejmują się tym, co obywatele im komunikują za pośrednictwem sondaży (87%). Jako potencjalni respondenci Polacy są zdania, że powinno się brać udział w badaniach, ponieważ jest to jedyna droga, by - poza wyborami czy instytucją referendum - dać wyraz swoim opiniom i przemyśleniom na tematy bieżące (89%). Badania robi się zatem z jednej strony dla celów poznawczych - by władze dowiedziały się, jakie problemy mają obywatele i co ludziom dokucza (83%), z drugiej zaś dla celów utylitarnych - by coś zmienić i ulepszyć w życiu społecznym (81%). Nieco mniejsza liczebnie grupa badanych (71%) akceptuje tezę postawioną nieco ostrzej - że podejmowanie decyzji dotyczących społeczeństwa wymaga wiedzy pochodzącej z badań społecznych.

Ankietowani w większości są przekonani, że ośrodki badawcze rzetelnie informują o poglądach obywateli (72%). Jednocześnie ponad połowa (58%) nie zgadza się z głosami krytyki uznającymi, że do wyników sondaży nie można mieć zaufania, gdyż są one prowadzone „pod sponsora”, czyli tak, by dobrze wypadli w nich ci, którzy za nie płać. Ponad połowa ankietowanych (56%) nie zgadza się też z tezą, że badania są manipulowane, a ich wyniki nie oddają tego, co obywatele naprawdę myślą. Większości Polaków (61%) wątpliwy wydaje się również zarzut, że badania robi się po to, by kontrolować obywateli.

Sondaże, jak każde narzędzie komunikacji, nie są jednak bez wad. Najbardziej niejednoznaczne były odpowiedzi badanych na temat przydatności sondaży dla zwykłych ludzi - ponad połowa (55%) uważa, że nie odnoszą oni żadnych korzyści z sondaży, natomiast jedna trzecia (34%) wyraża przeciwną opinię. Ankietowani nie byli także zgodni co do tego, czy wyniki sondaży są naprawdę przydatne tylko przed wyborami, gdyż pomagają podjąć decyzję wyborczą (49% odpowiedzi twierdzących, 37% przeczących). Respondenci nie są też pewni, czy generalnie w badaniach ankietowych poruszane są problemy ważne tylko dla polityków, a nie dla zwyczajnych ludzi (odpowiednio: 39% i 50%). Nie mają również pewności co do tego, czy badania są wykorzystywane przez polityków, by potem mogli manipulować obywatelami (36% i 45%). Zarazem jednak są zdania, że politycy traktują badania instrumentalnie - wykorzystują ich wyniki wtedy, gdy zabiegają o głosy w trakcie kampanii wyborczych, aby mówić obywatelom to, co ci chcieliby usłyszeć (57% zgadza się z tą opinią, a 25% ją odrzuca).

Tabela 6

Proszę powiedzieć, czy zgadza się Pan(i) z następującymi poglądami na temat badań opinii?	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Sondaże dają okazję zwykłym ludziom powiedzieć, co myślą o różnych sprawach	92	3	5
Trzeba wiedzieć, co ludzie myślą, żeby podejmować decyzje dobre dla społeczeństwa	90	3	7
Powinno się brać udział w badaniach, bo jak inaczej powiedzieć, co się myśli	89	4	7
Szkoda, że politycy nie dbają o to, co mówią o nich obywatele w badaniach opinii publicznej	87	6	8
Sondaże przydatne są politykom, bo pozwalają im zorientować się w opiniach społeczeństwa	86	7	7
Badania robi się, żeby władza wiedziała, co ludziom dokucza	83	9	8
Badania robi się, żeby coś zmienić, ulepszyć	81	9	11
Wyniki sondaży dają dobrą podstawę do oceny działalności polityków, instytucji państwowych, działań rządu	78	9	13
Ośrodki badawcze rzetelnie informują o poglądach obywateli	72	8	19
Podejmowanie decyzji dotyczących społeczeństwa wymaga wiedzy pochodzącej z badań	71	14	15
Politycy korzystają z badań, żeby mówić potem to, co obywatele chcą usłyszeć	57	25	18
Zwykły człowiek nie ma nic z tych badań	55	34	11
Badania są naprawdę potrzebne przed wyborami, żeby wiedzieć, na kogo głosować	49	37	13
W ankietach poruszane są problemy ważne tylko dla polityków, a nie dla zwyczajnych ludzi	39	50	12
Badania potrzebne są politykom, żeby mogli potem manipulować obywatelami	36	45	20
Badania robi się po to, żeby kontrolować obywateli	22	61	17
Sondaże są manipulowane, a ich wyniki nie oddają tego, co ludzie myślą naprawdę	20	56	24
Do wyników sondaży nie można mieć zaufania, gdyż są one prowadzone tak, aby dobrze wypadli ci, którzy za nie płacą	20	58	22
Większość ludzi kłamie, kiedy odpowiada na pytania ankiety	16	58	26
Zwykli ludzie nie wiedzą, co jest dobre dla kraju, więc nie ma po co ich o to pytać	15	75	10

Najbardziej zdecydowanie (75%) Polacy przeciwstawiają się „technokratycznej” tezie, że sondaże nie mają sensu, bo nie warto pytać zwykłych ludzi o kwestie, w których nie są fachowcami, a zatem - że nie warto pytać o to, co jest dla nich dobre, bo sami tego dokładnie nie wiedzą. Większość ankietowanych (58%) nie wierzy też, by respondenci odpowiadając na pytania ankietatorów świadomie mówili nieprawdę.

Akceptacja udziału w sondażach nie zmieniła się w ciągu ostatnich dwóch lat. Natomiast nieco rzadziej niż w 2004 roku podzielane jest przekonanie, że wyniki sondaży dają dobrą podstawę do oceny działalności polityków, instytucji państwowych i działań rządu.

Tabela 7

Czy zgadza się Pan(i) z następującymi poglądami na temat badań opinii?	Zgadzam się		Nie zgadzam się		Trudno powiedzieć	
	II 2004	II 2006	II 2004	II 2006	II 2004	II 2006
	w procentach					
Powinno się brać udział w badaniach, bo jak inaczej powiedzieć, co się myśli	88	89	6	4	6	7
Wyniki sondaży dają dobrą podstawę do oceny działalności polityków, instytucji państwowych, działań rządu	81	78	9	9	10	13

Mimo że bezpośrednio po wyborach publicznie dyskredytowano sondaże, zainteresowanie ich wynikami zarówno wśród publiczności, jak i polityków nie zmalało. Zdaniem zdecydowanej większości Polaków, badania opinii publicznej są wiarygodne i potrzebne zarówno naukowcom badającym problemy społeczne, jak i władzom odpowiedzialnym za politykę państwa. Co więcej, respondenci w zdecydowanej większości sądzą, że nie są one wykorzystywane w dostatecznym stopniu. Nieco gorzej niż dwa lata temu oceniana jest przydatność sondaży do bieżącej oceny pracy polityków i instytucji państwa, jednak nawet w tym wymiarze ponad trzy czwarte ankietowanych uważa, że wyniki sondaży stanowią dobrą podstawę do takich ocen.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy interesują Pana(ia) wyniki sondaży prowadzonych przez ośrodki badania opinii publicznej?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	70	24	6	1011
Płeć				
Mężczyźni	72	21	7	482
Kobiety	69	26	5	529
Wiek				
18-24 lat	73	24	3	156
25-34	75	19	5	189
35-44	75	21	4	170
45-54	73	21	6	203
55-64	70	20	10	127
65 lat i więcej	53	39	8	165
Miejsce zamieszkania				
Wieś	66	28	6	375
Miasto do 20 tys.	70	25	5	126
20-100 tys.	77	18	5	199
101-500 tys.	70	22	8	194
501 tys. i więcej mieszk.	73	21	6	118
Wykształcenie				
Podstawowe	57	36	7	291
Zasadnicze zawodowe	71	24	5	260
Średnie	76	18	6	350
Wyższe	86	10	4	110
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	89	9	2	73
Prac.umysł.niż.szczegła	82	13	5	94
Pracownicy fiz.- umysł.	78	19	3	71
Robotnicy wykwalifikowani	69	24	7	100
Robotnicy niewykwalifik.	65	30	5	39
Rolnicy	60	32	8	54
Pracujący na własny rach.	82	14	4	26
Bierni zawodowo				
Renciści	65	26	9	103
Emeryci	61	31	7	206
Uczniowie i studenci	81	16	3	80
Bezrobotni	64	30	6	118
Gospodynie domowe i inni	68	26	6	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	82	14	4	138
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	83	12	5	54
sekt. pryw. poza rolnict.	73	21	5	213
prywatnym gosp. rolnym	62	31	7	67
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	68	27	5	141
301-500	78	18	3	161
501-900	69	24	7	202
901-1200	85	12	4	78
Powyżej 1200 zł	89	9	2	63
Ocena własnych war. mater.				
Złe	65	30	6	282
Średnie	69	24	7	445
Dobre	77	18	5	284
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	68	25	7	57
Raz w tygodniu	72	21	7	529
1-2 razy w miesiącu	70	26	3	155
Kilka razy w roku	66	29	5	170
W ogóle nie uczestniczy	70	23	8	99
Poglądy polityczne				
Lewica	79	15	7	143
Centrum	78	18	4	286
Prawica	78	16	6	337
Trudno powiedzieć	45	46	8	243

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, badania opinii publicznej przynoszą prawdziwe czy też nieprawdziwe rezultaty? 1 - Całkowicie prawdziwe; 2 - W większości prawdziwe; 3 - W większości nieprawdziwe; 4 - Całkowicie nieprawdziwe

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	65	7	0	16	1009
Płeć						
Mężczyźni	13	66	7	0	14	482
Kobiety	10	64	7	0	18	526
Wiek						
18-24 lat	9	72	7	0	12	156
25-34	10	71	5	1	13	189
35-44	15	67	4	0	14	170
45-54	14	65	9	0	12	203
55-64	13	64	8	0	16	127
65 lat i więcej	9	50	9	1	31	163
Miejsce zamieszkania						
Wieś	14	58	7	1	21	375
Miasto do 20 tys.	10	63	10	0	17	126
20-100 tys.	14	68	4	0	14	199
101-500 tys.	7	72	7	1	13	192
501 tys.i więcej mieszk.	7	74	9	0	10	118
Wykształcenie						
Podstawowe	11	50	11	0	28	289
Zasadnicze zawodowe	16	65	6	0	13	260
Średnie	11	71	6	1	12	350
Wyższe	5	85	4	0	7	110
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	7	80	4	0	8	73
Prac.umysł.niż.szczebła	12	78	6	0	4	94
Pracownicy fiz.- umysł.	17	72	6	0	6	71
Robotnicy wykwalifikowani	12	68	4	0	16	100
Robotnicy niewykwalifik.	7	70	3	0	21	39
Rolnicy	18	53	9	0	20	54
Pracujący na własny rach.	0	88	3	0	9	26
Bierni zawodowo						
Renciści	13	57	11	0	19	101
Emeryci	9	55	10	0	26	205
Uczniowie i studenci	9	67	9	0	16	80
Bezrobotni	14	60	5	2	19	118
Gospodynie domowe i inni	19	67	2	0	12	47
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	14	74	4	0	8	138
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	11	68	15	0	5	54
sekt. pryw. poza rolnict.	9	75	4	0	13	213
prywatnym gosp. rolnym	20	53	7	3	17	67
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	14	64	5	0	17	141
301-500	12	67	11	1	9	160
501-900	11	70	5	0	15	201
901-1200	11	75	6	0	8	78
Powyżej 1200 zł	9	80	4	0	8	63
Ocena własnych war. mater.						
Złe	14	58	8	0	19	280
Średnie	10	66	6	0	17	445
Dobre	11	70	8	0	12	283
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	9	61	10	0	20	56
Raz w tygodniu	12	66	7	0	15	528
1-2 razy w miesiącu	16	63	5	2	14	155
Kilka razy w roku	11	65	9	0	14	170
W ogóle nie uczestniczy	7	62	5	0	26	99
Poglądy polityczne						
Lewica	10	74	6	0	10	143
Centrum	12	71	6	0	11	286
Prawica	14	68	9	0	9	337
Trudno powiedzieć	9	48	6	1	36	241

Tabela 3. Czy już kiedyś wcześniej miał(a) Pan(i) kontakt z takim badaniem jak dzisiejsze?
 1 - Tak, brałem(a)m udział w takim sondażu i odpowiadałem(a)m na pytania w takiej rozmowie; 2 - Tak, ktoś z mojej rodziny, znajomych, sąsiadów brał udział w takiej rozmowie; 3 - Nie, ale słyszałem(a)m w radiu, TV lub czytałem(a)m w gazetach o takich badaniach i ich wynikach; 4 - Nie, nigdy wcześniej nie słyszałem(a)m o takich badaniach

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	5	53	24	1	1011
Płeć						
Mężczyźni	16	5	58	22	0	482
Kobiety	20	5	48	26	1	529
Wiek						
18-24 lat	10	8	57	25	0	156
25-34	16	4	59	21	0	189
35-44	21	7	49	20	2	170
45-54	22	3	55	19	1	203
55-64	27	5	47	21	1	127
65 lat i więcej	11	3	47	38	1	165
Miejsce zamieszkania						
Wieś	14	6	49	32	0	375
Miasto do 20 tys.	24	6	54	16	1	126
20-100 tys.	19	3	54	22	2	199
101-500 tys.	15	6	58	20	1	194
501 tys. i więcej mieszk.	28	2	54	16	1	118
Wykształcenie						
Podstawowe	14	4	43	38	1	291
Zasadnicze zawodowe	16	3	58	22	1	260
Średnie	20	6	55	18	1	350
Wyższe	24	5	60	11	0	110
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	26	6	54	13	1	73
Prac. umysł. niż. szczebla	20	8	60	12	0	94
Pracownicy fiz.- umysł.	16	5	56	24	0	71
Robotnicy wykwalifikowani	27	5	50	16	2	100
Robotnicy niewykwalifik.	6	4	63	27	0	39
Rolnicy	12	7	53	27	0	54
Pracujący na własny rach.	10	0	74	12	4	26
Bierni zawodowo						
Renciści	15	5	49	29	1	103
Emeryci	18	3	46	32	1	206
Uczniowie i studenci	10	11	56	22	0	80
Bezrobotni	18	3	50	29	0	118
Gospodynie domowe i inni	21	2	58	20	0	47
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	24	4	56	16	1	138
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	17	11	54	18	0	54
sekt. pryw. poza rolnict.	18	5	57	19	1	213
prywatnym gosp. rolnym	11	6	54	29	0	67
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	21	5	45	29	1	141
301-500	21	5	58	16	0	161
501-900	19	1	53	26	1	202
901-1200	17	3	57	21	2	78
Powyżej 1200 zł	22	3	64	12	0	63
Ocena własnych war. mater.						
Złe	18	2	54	25	1	282
Średnie	18	5	52	24	0	445
Dobre	17	7	53	23	1	284
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	16	3	50	28	2	57
Raz w tygodniu	17	5	54	24	1	529
1-2 razy w miesiącu	24	4	50	21	1	155
Kilka razy w roku	18	6	50	26	1	170
W ogóle nie uczestniczy	15	4	58	23	0	99
Poglądy polityczne						
Lewica	25	7	52	15	1	143
Centrum	17	4	57	21	1	286
Prawica	18	5	60	16	0	337
Trudno powiedzieć	14	3	39	43	1	243